

A Capa Központ és az ICA-D 2019-ben nyilvános fénykép- és videógyűjtési akciót hirdetett, amelyre közel százharminc privát fotó és hét privát videó érkezett be. Ezekből, korabeli riportfotókból és kortárs fotó-, illetve videóművészeti alkotásokból állított össze Mucsi Emese és Barakonyi Szabolcs Fekete fény címmel olyan kiállítást, amely a napfogyatkozás jelenségét kultúrtörténeti, fotóelméleti és spirituális összefüggésekben is értelmezi. Ajánlóként részletet közlünk a kiállítás egyik kísérőszövegéből.

Barakonyi Szabolcs

ANALÓG NAPFOGYATKOZÁS

Mint szinte mindenki, én is pontosan emlékszem, hogy hol voltam 1999. augusztus 11-én. Miután – már másodszor – fotósként végigdolgoztam a Szigetet, az utolsó este után hajnalban beajultam egy kocsihoz, két barátom mellé, akik éppen akkoriban jöttek össze. Azóta két gyerekük született, ma is együtt élnek. Arra nem emlékszem, hogy pontosan hogyan tájékozódunk arról, honnan érdemes nézni a napfogyatkozást, de valahogy mindenki a Balatont mondta. Azt viszont én javasoltam, hogy menjünk a Hegyestűre, a Káli-medence keleti bejáratához. Már évek óta jártam oda nyaranta, valamiért azt gondoltam, nem lesznek sokan, mert nem annyira ismert, eldugott és romantikus. Ez persze naiv feltételezés volt, hiszen az egész ország készült az eseményre, mindenki kinézte a tuti helyeket, pár óra alatt a csodálatos kilátású Hegyestű is megtelt. Emlékszem arra is, hogy hullafáradtan még aludtam pár órát a kocsihoz, és arra ébredtem, hogy hív a főszerkesztőm. Sziget után voltunk, én pár órája már szabadságon, de egyetlen fotósa voltam a lapnak. Azt kérdezte, van-e nálam fényképezőgép. Persze hogy volt, egy analóg Canon A1, benne fekete-fehér film, gondolom, Ilford 400, és még lehetett pár kocka a tekercsen, ennyi. A lap

viszont online volt, a képküldés pedig igen nehézkesen zajlott még akkoriban. Ez volt az az időszak, amikor az MTI és a napilapok beszerezték első digitális fényképezőgépeiket. A Kodak akkor-tájt kezdett olyan digitális kiegészítőket fejleszteni a Canon vázakra, ami megfelelt a sajtófotósoknak is. A Canon EOS D2000-es például két megapixeles volt, eleinte csak arra használták itthon, hogy a lapzártára még a délutáni kép is beérjen, minden más továbbra is filmre ment, a napilapokban még nem voltak színes képek. Szóval ezt az egész napfogyatkozás-tudósítást valahogy nem gondoltuk végig. Ez a történet nagyjából olyan, mint bármelyik, ami az itt látható privát felvételek vagy sajtófotók kapcsán elmesélhető: egy éles, személyes emlék, ami az 1999-es napfogyatkozás alatt rögzült. A fényképek alapvetően gyakran járnak párban pontosan felidézhető emlékekkel, mert figyelemmel és többnyire határozott szándékkal készítjük őket. Ez különösen igaz az analóg fotókra. Attól, hogy nincs azonnali visszajelzés az eszköz hátoldalán, a fényképezés pillanata örökre egy elképzelt térben ragad. Később, amikor a filmet előhívjuk és a képeket kidolgozzuk, derül ki, mennyire emlékszünk jól arra, ami valójában

történt. Szerencsére az analóg fényképezés pontosan kalkulálható költsége járulékosan fokozza a figyelmünket. A profik kép fölötti hatalma természetesen ezt a képletet kedvére módosíthatja, az igazán szerencséseknak még a költségekkel sem kell törődniük. Mindenesetre azt gondolom, hogy ez a fajta izgatottság a képek készítése körül megkerülhetetlen a fényképezés történetében, és ha teljesen kikopik, azaz senki sem fotóz már olyan megfontoltsággal, mint amikor analóg gép van a kezében, valóban új fejezetről kell majd beszélni. Nem szoktam azt hajtogatni, hogy régen minden jobb volt, de ezeket a fotókat érdemes ebből a szempontból is megvizsgálni, nem csak úgy végigpörgetni őket, mint ahogy a különböző kijelzőkön megjelenő digitális képeket szoktuk. Csodálatos együttállás, hogy Magyarországon éppen egy teljes napfogyatkozás volt az utolsó látványosság, amit a „népi fényképezés” még szinte kizárólag analóg nyersanyagra rögzített...

Fekete fény, Kortárs Művészeti Intézet – Dunaújváros, 2019. augusztus 23-ig

Privát felvételekből és sajtófotókból összeállított installáció a *Fekete fény* kiállításon
Fotó: © Bilák Krisztina / © ICA-D

Jobbra részlet az installációból
Fotó: Vedres Ági, 1999

Részlet az installációból
Fotó: Németh Dániel, 1999

Részlet az installációból
Fotó: Kovalovszky Dániel, 1999

Részlet az installációból
Fotó: Arany Sándor, 1999

Biró Dávid a *Fekete fény* kiállításra készített, *Egy ritka jelenség tartós megfigyelése* című munkája
Fotó: © Bilák Krisztina / © ICA-D